

Justitsministeriet

Dato: 8. oktober 2008

Dok.: AFO40394

Sagnr.: 2008-154-0148

Udkast til tale til ministeren til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål A og B fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del) torsdag den 9. oktober 2008

[Indledning]

1. Jeg vil gerne starte med at takke udvalget for at give mig lejlighed til at redegøre for to høj-aktuelle emner: implementeringen af politireformen og indsatsen mod bandekriminalitet.

Nu er der jo tale om to – hver især – meget omfattende og komplekse temaer. Derfor er det nok næppe realistisk at nå mere end en helt overordnet orientering i dag.

En anden ting er, at der er tale om et åbent samråd. Det sætter jo nogle naturlige begrænsninger for, hvor detaljeret jeg kan komme ind på navnlig politiets indsats mod bandekriminalitet.

Det håber jeg, udvalget har forståelse for.

Jeg havde tænkt mig at starte med politireformen - og derefter vende blikket mod indsatsen mod de kriminelle bander.

Jeg vil foreslå, at vi holder de to hovedtemaer adskilt. Så kan udvalget få lejlighed til at stille uddybende spørgsmål om reform-delen, inden vi tager fat på temaet om bandekriminalitet.

[Politireformen]

2. Som sagt vil jeg lægge ud med spørgsmål A og B om implementeringen af politireformen.

Som bekendt havde jeg for et par uger siden min første drøftelse med forligskredsens – herunder af den kritik, der har været. For de fleste af udvalgets medlemmer vil der derfor nok ikke være så meget nyt i det, jeg kan sige i dag.

[Politireformen er grundlæggende rigtig]

3. Inden jeg kort ridser status op, vil jeg gerne slå én ting fast: Der er efter min opfattelse ingen tvivl om, at politireformen grundlæggende er rigtig og nødvendig.

Reformen hviler da også på et meget omfattende forarbejde, hvor alle aktører – fra ledelse til personaleorganisationer – har været tæt inddraget.

Politireformens modernisering af politiets organisering og ledelse er helt nødvendig, hvis vi skal være i stand til at matche udviklingen og udnytte ressourcerne mest muligt effektivt.

Det gælder i ikke mindst i forhold til de problemer med personfarlig og organiseret kriminalitet, som bandekriminaliteten netop er et oplagt eksempel på.

For politiet og anklagemyndigheden står i disse år over for en række nye udfordringer. Udviklingen i kriminalitetsmønstrene og teknologien medfører, at omfanget af de mere komplicerede kriminalitetsformer er voksende. Og den generelle internationalisering medfører mere grænseoverskridende kriminalitet.

Her er formålet med politireformen helt klart: Politiet og anklagemyndigheden skal rustes til at klare disse nye udfordringer.

Og der har på intet tidspunkt været nogen tvivl hos hverken politiets ledelse eller personaleorganisationer om, at politireformen er den eneste rigtige vej frem.

[Kritikken]

4. Dét er meget vigtigt at holde fast i, også selv om politireformen den seneste tid har fået meget kritik – både i offentligheden og blandt politiets egne ansatte.

Meget af kritikken skyldes de vanskeligheder, som er forbundet med den omfattende omlægning, politiet lige nu står midt i. Og en del af kritikken – herunder af de såkaldte politisvigt – har ved nærmere undersøgelse vist sig at have meget lidt med selve reformen at gøre og bl.a. vedrøre mere generelle resource- og prioriteringsspørgsmål.

Politireformen er den største samlede reform af politiet og anklagemyndigheden i nyere tid. Det var derfor forudset, at der ville være visse indkøringsvanskeligheder ved gennemførelsen af en så omfattende omlægning. Men dét betyder naturligvis ikke, at man passivt skal acceptere vanskelighederne. Og det er det bestemt heller ikke mit indtryk, at man har gjort hidtil.

Reformen trådte som bekendt i kraft den 1. januar 2007. Men de nye politikredse har nu ikke været i drift siden da.

Den første af de nye kredse – Midt- og Vestjyllands Politi – gik i drift den 5. september 2007, og den sidste – Sydøstjyllands Politi – gik i drift den 1. februar 2008.

Efter udmøntningsaftalen for 2007-2010 er det som bekendt planen, at den fulde effekt af reformen skal være på plads ved udgangen af 2011.

Så selvom vi alle nok er ramt af en vis utålmodighed lige nu, er der ikke i sig selv noget mærkeligt i, at reformen ikke er fuldt ud på plads endnu.

Men det betyder selvfølgelig ikke på nogen måde, at kritikken fra medarbejderne og fra borgerne skal overhøres. Den skal tages dybt alvorligt.

Og det ligger mig meget på sinde – i samarbejde med ledelsen, personaleorganisationerne og forligskredsen – at sørge for, at der foretages alle relevante tilpasninger og justeringer af reformen. Og som jeg vil vende tilbage til om lidt, er det netop den proces, vi er i gang med i disse uger.

[Politivigt-analysen]

5. Men først vil jeg knytte et par ord til forløbet med den såkaldte politivigt-analyse.

Som bekendt blev det efter drøftelser mellem min forgænger, rigspolitichefen og formanden for Politiforbundet i juni måned besluttet at iværksætte en analyse af klager over politibetjeningen af borgerne.

Inden jeg kommer ind på resultatet af analysen, hører det med til det samlede billede, at politiet årligt modtager flere millioner henvendelser fra befolkningen – herunder omkring 11 mio. telefonopkald.

Der blev ved analysen identificeret knap 300 sager – mellem 13 og 45 sager pr. politikreds – hvor der i pressen eller klagesager har været rejst kritik af politiets betjening af borgerne.

Så det er jo trods alt – og heldigvis – et relativt lille antal sager, hvis det ses i perspektiv af de millioner af møder mellem politiet og borgerne årligt.

6. I analysen konkluderes det, at der i godt halvdelen af de knap 300 sager enten har været problemer med at komme i telefonisk kontakt med politiet – eller med, at politiet ikke umiddelbart har foretaget de korrekte politimæssige dispositioner.

I den anden halvdel af sagerne vurderes det, at politiet har handlet politifagligt korrekt.

At der er sket fejl ved politiets kontakt med borgere i ca. 150 sager siden reformen er naturligvis meget beklageligt. Men det er nødvendigt at se tallet i lyset af de mere end 33.000 henvendelser, som politiet modtager dagligt, hvis man skal have de rette proportioner.

Analysen viser, at politiets nye telefonsystem bestemt ikke har virket godt nok – og nok heller ikke har været bemanded godt nok. Det har politiet taget hånd om, og det er min klare forventning, at vi nu kan lægge de problemer bag os.

Hvis man ser bort fra problemerne med telefonbetjeningen, har det ikke været muligt at påvise, at implementeringen af

politireformen har medført flere fejl end tidligere. Der ser f.eks. ikke ud til at være sket nogen markant stigning i antallet af klager over politiet.

Jeg vil bede om udvalgets forståelse for, at jeg ikke i dag vil kommentere på de konkrete sager i analysen. Enten har sagerne allerede været i klagesystemet – eller også kan de komme det. Af principielle grunde ville det derfor være forkert af mig at gå nærmere ind i dem.

[Ændret konklusion i politisvigt-analysen?]

7. Ét af de spørgsmål, som har været fremme i debatten, går på, at Rigspolitiet skulle have ændret på konklusionen i analysen.

Udvalget har i den forbindelse bedt mig redegøre for, hvilke politiske konklusioner der efter min opfattelse skal drages, hvis man lægger ”den første konklusion” til grund.

Nu er der jo ikke noget mærkeligt i, at et udkast til en analyse bliver ændret i løbet af skrivefasen. Det kan både være sproglige ændringer, men også – som i dette tilfælde – fejl og

usammenhængende afsnit, der rettes. Det er vist kun genier som Mozart forundt at ramme perfektionen i første hug.

Efter den omhandlede artikel redegjorde rigspolitichefen i en pressemeddelelse for baggrunden for, at de sidste afsnit i sammenfatningen blev ændret i skriveprocessen.

Tidshorizonten på 2-3 år, der var nævnt i det oprindelige udkast, relaterede sig til, hvornår politireformen efter aftalen skal være fuldt implementeret. Dvs. med overførslen af de 800 årsværk til operativt politiarbejde og indførelsen af nye IT-systemer.

Det var derfor forkert at nævne tidshorizonten på 2-3 år i forhold til de specifikke problemer, analysen handlede om – navnlig telefonbetjeningen og vagtcentralernes disponering af politipatruljer.

8. Som det også fremgår af analysen, har politiet tværtimod allerede sat flere tiltag i gang for at afhjælpe de problemer, som beskrives i analysen.

Det gælder f.eks. det nye telefonsystem. Og også i forhold til selve telefonbetjeningen er der allerede flere tiltag i gang. Det drejer sig bl.a. om organisatoriske tilpasninger i de enkelte politikredse. Men også forbedrede muligheder for at foretage løbende målinger på politiets telefonservice – og analyser af forbedringspotentialer ved anskaffelse af yderligere tekniske hjælpemidler til brug for telefonbetjeningen.

I fortsættelse af politisvigt-analysen har Rigspolitiet i øvrigt iværksat en samlet kortlægning af de funktioner i politikredse-
ne, som er borgernes indgang til politiet. Det drejer sig om telefonomstillingerne, vagtcentralerne og politiexpeditionerne. Formålet med dét er naturligvis at sikre den bedst mulige service for borgerne.

[Den kommende redegørelse]

9. Som jeg bl.a. har haft lejlighed til at drøfte med forligskredsen, bad jeg for 3 uger siden politiets og anklagemyndighedens ledelse om at udarbejde en samlet redegørelse om politireformen.

Redegørelsen skal gennemgå de justeringer og tilpasninger af politireformen, som er gennemført, eller som er ved at blive gennemført. Og jeg har samtidig bedt om politiets og anklagemyndighedens forslag til, hvilke yderligere tiltag der bør overvejes.

Jeg forventer, at redegørelsen vil ligge klar senere på måneden. Og jeg synes, vi skal afvente redegørelsen og give politiet og anklagemyndigheden arbejdsro til at forberede den bedst muligt. Når redegørelsen foreligger, vil jeg – under tæt inddragelse af forligskredsens – se på, hvilke nye tiltag der er behov for.

[Produktivitet og responstid]

10. Efter omformuleringen af samrådsspørgsmål A er jeg blevet bedt om mere specifikt at redegøre for ”politiets opførelse af produktivitet og responstider i databaserne PRES og POL-PAI”.

Der henvises i spørgsmålet til en artikel i Ekstra Bladet, hvor det hævdes, at tallene og opgørelserne vedrørende politiets arbejde efter reformen er fuskede og misvisende.

Som det vil fremgå om lidt, er påstandene i artiklen helt uunderbyggede.

Politireformens effekter måles løbende via politiets resultatstyringssystem – det, der kaldes PRES. Her kan man se politiets nøgleresultater i form af bl.a. opklaringsprocenter og ressourcetilstand. Systemet understøttes bl.a. af politiets tidsregistreringssystem – det, der kaldes POLPAI.

Rigspolitiet har oplyst, at der ikke er foretaget ændringer i hverken registreringspraksis eller opgørelsen af såkaldt udetid i forbindelse med overgangen til POLPAI i slutningen af 2006 eller efter reformen.

I artiklen i Ekstra Bladet hævdes det bl.a., at der bliver registreret patuljekørsel, selv om betjentene halvdelen af dagen skriver rapporter, og bilen dermed holder stille.

Rigspolitiet har oplyst, at registrering skal ske på følgende måde: Når der patruljeres, skal dette tidsforbrug registreres som udetid. Når bejgentene derimod foretager sagsbehandling, skal dette tidsforbrug registreres på det relevante sagsområde – og naturligvis ikke som udetid.

I artiklen hævdes det også, at der efter reformen oprettes ét journalnummer pr. fejl ved en kontrolleret bil, mens der tidligere kunne nøjes med ét journalnummer – uanset antallet af defekter ved bilen.

Rigspolitiet har oplyst, at dette også er et fejlagtigt billede.

Uanset antallet af tekniske fejl ved en bil vil disse alene være omfattet af ét journalnummer, der generelt vedrører fejl og mangler. Hvis der for eksempel på en bil konstateres fejl ved dæk, lygter, styretøj eller bremser, vil politirapporten blive skrevet under ét og samme journalnummer.

Kun i de tilfælde, hvor der udover fejl og mangler konstateres andre slags forseelser – f.eks. manglende brug af sikkerheds-

sele, hastighedsovertrædelse eller andet – vil rapporten indeholde flere journalnumre.

Som led i udmøntningen af flerårsaftalen for 2004-2006 blev de daværende politikredse målt på antallet af sigtelser for udvalgte trafikfarlige forseelser: rødt lys, manglende brug af sikkerhedssele, manglende brug af styrthjelm, vigepligtsforseelser og manglende eller forkert lygteføring.

Denne praksis er videreført efter reformen. I de tilfælde, hvor en bilist ved samme kørsel har begået flere af de nævnte slags forseelser, vil politirapporten derfor indeholde et journalnummer for hver forseelse. Og denne registreringspraksis blev vel at mærke indført den 1. januar 2005 – som nævnt for at kunne opfylde kravet i flerårsaftalen om opgørelse af det reelle antal forseelser.

Påstandene er med andre ord grebet i luften. Og det eneste konkrete eksempel, der nævnes, vedrører en registreringspraksis fra før reformen, som udspringer af flerårsaftalen 2004-2006. Jeg synes, dét er et godt eksempel på de mange myter og rygter, der lige nu verserer – også i politiet selv.

[Opgaver og beredskab]

11. Jeg vil nu vende mig mod samrådsspørgsmål B om politiets prioritering af opgavevaretagelsen – herunder politiets muligheder for at reagere på f.eks. anmeldelser om spiritusbilister, indbrud og lignende typer kriminalitet.

Som alle andre organisationer – offentlige som private – er politiet tvunget til at foretage en løbende prioritering af opgaverne. Og samtidig må politiets beredskab løbende afpasses i forhold til opgavemængden.

I den forbindelse har ikke kun opgavemængden, men også hensynet til responstiden på hastende anmeldelser, indflydelse på beredskabets størrelse. For det er selvfølgelig nødvendigt med et vist ”minimumsberedskab” døgnet rundt.

Ved fastsættelsen af størrelsen af beredskabet i politikredsene lægges der vægt på, at der som udgangspunkt straks skal kunne sendes en patrulje til akutte anmeldelser. Det gælder f.eks. overfald, igangværende indbrud, spirituskørsel, færdselsuheld eller sager om personredning.

Ud over sådanne akutte udrykninger skal beredskabet også være dimensioneret til at kunne klare en lang række andre – og meget forskelligartede – opgaver, hvor der ikke er akut behov for, at politiet kommer til stede. Her må patruljen køre til stedet, når det kan passes ind i den samlede opgavevaretagelse.

Det kan f.eks. være indbrud i private hjem eller hærværk, hvor gerningsmanden ikke længere er til stede, men hvor politiet normalt skal gennemføre en gerningsstedsundersøgelse og en afhøring af anmelderen.

Endelig er der de henvendelser, hvor der for så vidt ikke er akut behov for politiets bistand – men hvor opgaven kun løses, hvis politiet kører til stedet med det samme. Det kan f.eks. være anmeldelser om parkering til ulempe for den øvrige trafik eller om støjende adfærd på offentlige områder. Her giver det jo ikke mening, at politiet dukker op senere.

[Prioritering]

12. Når politiet på samme tid modtager mange – og meget forskellige – anmodninger om hjælp, er man selvfølgelig nødt til at prioritere, i hvilken rækkefølge opgaverne skal løses. Og altså også, hvilke opgaver der ikke kan blive løst her og nu, men må vente til senere.

De akutte opgaver bliver som udgangspunkt altid løst.

De ikke-akutte opgaver, som kræver en egentlig politimæssig indsats, bliver typisk også løst, men eventuelt – og ganske ofte – med en vis ventetid.

Og nogle opgaver igen bliver alene løst af beredskabet, hvis der på det tidspunkt, hvor opgaven er aktuel, er ledige patruller til løsningen heraf.

Så selv med den bedst mulige service må man som borger være forberedt på, at man ved ikke-akutte opgaver kan komme til at vente på politiet. Sådan var det før reformen. Og sådan vil det nødvendigvis også være i fremtiden.

13. Politikredsene har i sagens natur maksimal fokus på løbende at afpasse det politimæssige beredskab under hensyn til opgavemængden og responstiden.

I de nye politikredse med et fælles kredsdekkende beredskab, der disponeres fra én vagtcentral og moderne flådestyringsværktøjer, er mulighederne for en optimal udnyttelse af patruljerne blevet væsentligt forbedrede i forhold til situationen før reformen. Samtidig gør de nye styringsredskaber politikredsenes beredskaber betydeligt mere slagkraftige i forbindelse med løsningen af større opgaver.

At alt ikke står så dårligt til, som mediebildet kan give indtryk af, illustreres da også af, at responstiden generelt er blevet nedbragt efter reformen – og at der rent faktisk er flere patruljevogne på gaden end før reformen.

[Flerårsaftalen – fokusområder]

14. Der skal ikke herske nogen tvivl om, at indsatsen mod den borgernære kriminalitet er politiets kerneopgave.

Hele ideen med politireformen er netop at styrke den service og beskyttelse, som borgerne har krav på fra politiets side.

Men som jeg lige har været inde på, er det selv ved den borgernære kriminalitet nødvendigt for politiet at prioritere i hver enkelt situation. Akutte sager om f.eks. vold eller røveri må nødvendigvis gå forud for indbrud i et sommerhus eller støj fra naboens havefest.

Her skal vi som ansvarlige politikere nok være meget opmærksomme på ikke uforvarende at medvirke til at opbygge urealistiske forventninger hos borgerne.

Og når man taler om prioriteringen af politiets opgaver, hører det jo også med til billedet, at partierne bag flerårsaftalen udtrykkeligt har udpeget en række områder, som politiet skal prioritere særligt højt.

Det drejer sig om kriminelle bander, kontakt med lokalmiljøet, organiseret kriminalitet, politiets opgaver i grænseområderne, prostitutionens bagmænd, dyreværnsager, fodboldbøller, illegale arbejdskraft og offerrådgivningerne.

Så når vi snakker opgaveprioritering, er der selvfølgelig en grænse for, hvor mange ting politiet kan prioritere særligt højt på samme tid og med de samme ressourcer.

[Afslutning]

15. Vi har alle sammen ét fælles ønske: At sikre det bedst mulige politi.

Jeg er sikker på, at politireformen er den rigtige vej. Men det er afgørende, at vi nu får den på skinner, så dansk politi – og borgerne – kan komme helskindet igennem den sidste del af indkøringsfasen.

Det har været en turbulent tid. Og jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg ser med stor alvor på tendenserne i retning af stigende utryghed hos borgerne og faldende tillid til politiet.

Jeg vil ikke tøve med at gennemføre de yderligere justeringer og tilpasninger af reformen, som viser sig nødvendige.

Når det er sagt, vil jeg gerne appellere til, at vi alle nu prøver at give politiet og anklagemyndigheden lidt arbejdsro – og den ros de fortjener.

For det er ikke helt retfærdigt, at alle de gode resultater, som vores fortræffelige politi rent faktisk skaber dagligt, drukner i noget, der næsten kunne kaldes en reform-hetz.

Et strålende eksempel på dét er netop de seneste ugers topprofessionelle indsats mod bandekriminalitet, som vi kommer tilbage til om lidt.

TAK